

ลอบพิจารณาสถานการณ์ต่อไปนี่ ...สมมติว่ามีนักท่องเที่ยวคนหนึ่งใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวเป็นเงิน 1,000 บาท/วัน โดยใช้เวลาท่องเที่ยวทั้งสิ้น 3 วัน ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวคนนี้จะช่วยกระตุ้นรายได้ในภาคการท่องเที่ยวของจังหวัดใดต่อไปนี้มากกว่ากัน

โดยแต่ละจังหวัดมีความเหมือนกันในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว อาหาร การกิน ของฝากของที่ระลึก ฯลฯ แต่แตกต่างกันเพียงระดับความเชื่อมโยงมากหรือน้อยระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ เท่านั้น

จังหวัดแรก ...ประกอบไปด้วยธุรกิจท่องเที่ยวที่ไม่มีเชื่อมโยงใดๆ เพราะธุรกิจท่องเที่ยวแต่ละสาขาดำเนินกิจการได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาธุรกิจท่องเที่ยวสาขาอื่นๆ เลย ในขณะที่อีกจังหวัดหนึ่ง ...ประกอบไปด้วยธุรกิจท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงสูง ธุรกิจท่องเที่ยวแต่ละสาขาดำเนินกิจการโดยการพึ่งพาอาศัยธุรกิจท่องเที่ยวสาขาอื่นๆ สูง

สมมติว่าเงินจำนวน 1,000 บาท/วัน ที่นักท่องเที่ยวจ่ายไปดังกล่าวเป็นค่าที่พัก 400 บาท ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 300 บาท ค่าเดินทางโดยรถยนต์ 200 บาท และค่าของฝากของที่ระลึกอีก 100 บาท การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวนี้ย่อมสร้างรายได้โดยตรง 1,000 บาท ให้กับภาคการท่องเที่ยวของทั้งสองจังหวัดเท่ากัน แต่ความสามารถในการสร้างรายได้โดยอ้อมให้กับภาคการท่องเที่ยวจะไม่เท่ากันในแต่ละจังหวัด เพราะระดับความเชื่อมโยงที่แตกต่างกันนั่นเอง

เนื่องจากในจังหวัดแรกธุรกิจที่พัก ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์ และธุรกิจของฝากของที่ระลึก

ต่างดำเนินกิจการได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยธุรกิจท่องเที่ยวอื่นๆ รายได้จากนักท่องเที่ยวดังกล่าวย่อมกระจายไปตามสัดส่วนที่กล่าวข้างต้นโดยตรงเพียงเท่านั้น

แต่ในอีกจังหวัดหนึ่งนั้น ธุรกิจที่พักจำเป็นต้องอาศัยอาหารและเครื่องดื่มจากร้านอาหารภายนอก และจำเป็นต้องอาศัยบริการทางรถยนต์เพื่อการขนส่ง ส่วนธุรกิจของฝากของที่ระลึกจำเป็นต้องอาศัยการกระจายสินค้าผ่านบริการการขนส่งทางรถยนต์ และการจำหน่ายตามร้านอาหารและที่พักรต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้น นอกจากรายได้ที่ธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ จะได้รับโดยตรงจากนักท่องเที่ยวตามสัดส่วนที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ยังได้รับรายได้เพิ่มขึ้นโดยอ้อมจากการพึ่งพาอาศัยกันและกันระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ด้วยกันเองอีกด้วย รายได้โดยอ้อมที่เกิดขึ้นระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ นี้จะช่วยทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเพิ่มขึ้นทวีคูณมากกว่าจังหวัดแรก

ความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะโครงสร้างในภาคการท่องเที่ยว อันเปรียบเสมือนกลไกทางเศรษฐกิจที่ช่วยสร้างรายได้ทวีคูณให้กับภาคการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด จังหวัดที่มีความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ สูง เปรียบเสมือนมีกลไกที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ...เพราะเม็ดเงินของการใช้จ่ายที่เท่าๆ กันของนักท่องเที่ยวจะสร้างรายได้ทวีคูณที่สูงมากกว่าจังหวัดที่มีกลไกของความเชื่อมโยงต่ำกว่า จึงส่งผลให้จังหวัดที่มีความเชื่อมโยงต่ำจะต้องทำงาน

อย่างหนักในการกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้เม็ดเงินจากนักท่องเที่ยวที่มากพอจนกระทั่งรายได้โดยรวมจากการท่องเที่ยว (โดยตรงและโดยอ้อม) จะเท่ากับจังหวัดที่มีความเชื่อมโยงสูงกว่า

ผลการศึกษาจากงานวิจัยล่าสุด *ชี้ให้เห็นว่าจังหวัดท่องเที่ยวหลักของไทย เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และ นครราชสีมา ต่างมีความสามารถในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่ไม่เท่ากัน สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือความแตกต่างของความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวสาขาต่างๆ นั่นเอง

...งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่ากลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยสร้างรายได้และกระจายรายได้ให้กับภาคการท่องเที่ยว คือกลยุทธ์การสร้าง ความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง 12 สาขา ได้แก่ (1) ธุรกิจบริการที่พัก (2) ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม (3) ธุรกิจบริการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์ (4) ธุรกิจของฝากและของที่ระลึก (5) ธุรกิจบริการขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ (6) ธุรกิจบริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือ (7) ธุรกิจบริการขนส่งผู้โดยสารทางเครื่องบิน

(8) ธุรกิจอุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยว (9) ธุรกิจบริการนำเที่ยวและบริการจอง (10) ธุรกิจบริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (11) ธุรกิจบริการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ และ (12) ธุรกิจบริการท่องเที่ยวจำเพาะด้านอื่นๆ เช่น ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ธุรกิจสอนทำอาหารไทย และธุรกิจสอนมวยไทย เป็นต้น ธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง 12 สาขาข้างต้น อาจร่วมมือกันจัดทำแพ็คเกจการท่องเที่ยว

กัณเฑาะฐฎกัฏ

พค.ดร.อนันต์ วัฒนกุลจรัส

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

www.econ.nida.ac.th; ontanan@

yahoo.com

แบบครบวงจรที่ครอบคลุมกิจกรรมของธุรกิจท่องเที่ยวทุกสาขา อาจร่วมกันจัดกิจกรรมและงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยวที่ทุกสาขามีส่วนร่วม หรือร่วมจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ทุกสาขาท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทร่วมกันทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

จากสถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบัน ภาคการท่องเที่ยวของไทยได้กลายเป็นเครื่องจักรกลทางเศรษฐกิจที่สำคัญในการกระตุ้นการเจริญเติบโตของประเทศ ...หน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวทั้งระดับจังหวัดและระดับประเทศควรร่วมกันหาแนวทางพัฒนาโครงสร้างในภาคการท่องเที่ยว โดยนำกลยุทธ์การสร้าง ความเชื่อมโยงที่ครอบคลุมทั่วถึงทุกธุรกิจท่องเที่ยว สาขาต่างๆ เพื่อให้ภาคการท่องเที่ยวเป็นเครื่องจักรกลทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นทวีคูณ และกระจายไปสู่ธุรกิจท่องเที่ยวทุกสาขาอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

ที่มา : การจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการเอกชนเพื่อสร้างบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย โครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โดย พค.ดร.อนันต์ วัฒนกุลจรัส รศ.ดร.พรเพ็ญ วรสิทธิ์ และ รศ.ดร.อุดมศักดิ์ ศิลปะชาววงศ์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้สนใจสามารถติดต่อเข้ามาได้ที่ ontanan@yahoo.com